

Regulamin Przedmiotowy
XIV Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego
dla uczniów gimnazjów województwa świętokrzyskiego
w roku szkolnym 2016/2017

I. Informacje ogólne

1. Niniejszy Regulamin określa szczegółowe wymagania i umiejętności dotyczące organizacji XIV Wojewódzkiego Konkursu Biologicznego w roku szkolnym 2016/2017.
2. Informacje ogólne dotyczące konkursów przedmiotowych ujęte zostały w Zarządzeniu *Nr 489/2016 Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie organizacji konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2016/2017* oraz w *Regulaminie ogólnym organizacji konkursów przedmiotowych dla gimnazjów województwa świętokrzyskiego w roku szkolnym 2016/2017* z dnia 09 września 2016 r. dostępnym na stronie Kuratorium Oświaty w Kielcach:

kuratorium.kielce.pl/kategoria/konkursy-przedmiotowe-dla-gimnazjow/

II. Cele konkursu

1. Rozwijanie i pogłębianie u uczniów zainteresowań i pasji związanych z poznawaniem otaczającego świata.
2. Wyłanianie talentów oraz rozbudzanie ciekawości poznawczej i twórczego działania uczniów.
3. Rozwijanie u uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów.
4. Kształtowanie samodzielności w zdobywaniu i rozszerzaniu wiedzy biologicznej wykorzystując różne źródła informacji.
5. Motywowanie nauczycieli do pracy z uczniem zdolnym.
6. Kształtowanie postawy systematycznej obserwacji zjawisk przyrodniczych oraz odpowiedzi na pytania drogą dobrze zaplanowanego i przeprowadzonego eksperymentu.
7. Przekonanie o złożoności świata i powiązaniu biologii z innymi dziedzinami nauki.

III. Zakres wiedzy i umiejętności wymagany na poszczególnych etapach konkursu

Treści zadań etapu szkolnego, powiatowego i wojewódzkiego oparte będą o obowiązkowe treści nauczania umieszczone w podstawie programowej przedmiotu biologia dla III etapu edukacyjnego, a w szczególności o:

A. W zakresie wiadomości:

1. Etap I – szkolny (Chemizm życia oraz budowa i podstawowe czynności życiowe roślin i zwierząt.)

- 1.1 Pierwiastki i związki chemiczne budujące organizmy z uwzględnieniem mikroelementów i makroelementów; woda i jej znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu.
- 1.2 Pozyskiwanie i wykorzystywanie energii na przykładzie procesu fotosyntezy, oddychania tlenowego i beztlenowego (fermentacja mlekowa i alkoholowa).
- 1.3 Budowa, funkcjonowanie i rozróżnianie komórek: roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej oraz grzybowej.
- 1.4 Systematyka – zasady klasyfikacji, sposoby identyfikacji i przegląd różnorodności organizmów.
- 1.5 Budowa i funkcjonowanie organizmu roślinnego na przykładzie rośliny okrytozalążkowej.
- 1.6 Budowa i funkcjonowanie organizmu zwierzęcego na przykładzie zwierząt wymienionych w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego.

2. Etap II – powiatowy (Organizm człowieka, jako zintegrowana całość.)

- 2.1 Obowiązują zagadnienia z I etapu.
- 2.2 Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka.
- 2.3 Stan zdrowia i choroby.

3. Etap III – wojewódzki (Podstawowe reguły dziedziczenia genów – człowiek i genetyka. Miejsce i rola człowieka w biosferze.)

- 3.1 Obowiązują zagadnienia z I i II etapu.

3.2 Ekologia.

3.3 Genetyka.

3.4 Ewolucja życia.

3.5 Globalne i lokalne problemy środowiska.

Na wszystkich etapach konkursu obowiązuje znajomość doświadczeń, badań i obserwacji zalecanych w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego z uwzględnieniem planowania, dokumentowania, warunków przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, rozróżniania próby kontrolnej i badawczej, a także formułowania problemów badawczych, hipotez i wniosków.

B. W zakresie umiejętności – uczeń:

- opisuje, porządkuje i rozpoznaje organizmy roślinne i zwierzęce,
- wyjaśnia zjawiska i procesy biologiczne zachodzące w organizmach żywych i środowisku,
- przedstawia i wyjaśnia związek pomiędzy budową organizmu, czynnościami życiowymi a środowiskiem jego życia,
- wskazuje ewolucyjne źródła różnorodności biologicznej,
- wyjaśnia zależności przyczynowo – skutkowe,
- rozpoznaje na schematach, rysunkach, zdjęciach lub na podstawie opisu elementy budowy komórek i określa ich funkcje,
- rozpoznaje na schematach, rysunkach, zdjęciach lub na podstawie opisu tkanki roślinne i zwierzęce i określa ich funkcje w organizmie,
- opisuje budowę, funkcję i współdziałanie wszystkich narządów i układów w organizmie człowieka, rozróżnia je na rysunkach, schematach i zdjęciach,
- wyjaśnia holistyczne pojęcie zdrowia człowieka,
- odczytuje, analizuje, interpretuje informacje tekstowe, graficzne i liczbowe,
- formułuje wnioski i przedstawia opinie związane z omawianymi zagadnieniami biologicznymi,
- prawidłowo posługuje się terminologią biologiczną i potrafi zastosować ją do interpretacji zjawisk biologicznych,
- potrafi określić warunki doświadczenia, rozróżnia próbę kontrolną i badawczą,
- wskazuje źródła degradacji środowisk i proponuje działania zapobiegawcze,
- potrafi wskazać i rozpoznać pospolite gatunki roślin nagozalążkowych i okrytozalążkowych – dwuliściennych oraz zwierząt (kręgowce) objętych ochroną gatunkową w Polsce,
- korzysta z różnych źródeł wiedzy.

IV. Informacje ogólne

1. Czas trwania poszczególnych etapów konkursu:
 - a. Etap I – szkolny: 60 minut
 - b. Etap II – powiatowy: 60 minut
 - c. Etap III – wojewódzki: 90 minut
2. Rodzaje zadań, które będą zastosowane na poszczególnych etapach:
 - a. Etap I – szkolny: zadania zamknięte i otwarte.
 - b. Etap II – powiatowy: zadania zamknięte.
 - c. Etap III – wojewódzki: zadania zamknięte i otwarte.
3. Podczas eliminacji konkursowych na każdym etapie uczeń jest zobowiązany okazać się legitymacją szkolną lub innym ważnym dokumentem tożsamości.
4. Na każdym etapie konkursu zabrania się wnoszenia do sal, w których odbywa się konkurs wszelkich pomocy, w tym: tablic, podręczników, książek, środków łączności (np. telefonów komórkowych) oraz jakichkolwiek urządzeń elektronicznych, na których można przechowywać informacje lub łączyć się z sieciami bezprzewodowymi.
5. Na każdym etapie konkursu uczeń ma prawo korzystać z kalkulatora, który posiada tylko cztery podstawowe działania matematyczne (dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie) oraz pierwiastkowanie i obliczanie procentów. Zabrania się korzystania z kalkulatorów w telefonie komórkowym.
6. Przed rozpoczęciem rozwiązywania arkusza konkursowego uczeń ma obowiązek zapoznania się z Instrukcją znajdującą się na pierwszej stronie arkusza, a w przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości (np. brak wszystkich stron, nieczytelna kopia) natychmiast zgłasza ten fakt przewodniczącemu komisji.
7. Podczas rozwiązywania zadań na I. i III. etapie uczeń używa pióra lub długopisu, nie może używać korektora, a błędne zapisy powinien przekreślić. Odpowiedzi udzielone ołówkiem nie podlegają ocenie.
8. Na etapie II etapu konkursu uczniowie mogą korzystać z brudnopisów przygotowanych przez dyrektora szkoły, w której odbywa się etap II konkursu. Po zakończeniu pracy z arkuszem zadań brudnopis zostaje zwrócony do Szkolnego Zespołu Nadzorującego i nie podlega sprawdzeniu.
9. Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty, z wyłączeniem etapu konkursowego prowadzonego drogą on-line.
10. Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.
11. Za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną.
12. Uczeń otrzymuje 0 pkt za zadanie, gdy jednocześnie umieści odpowiedź prawidłową i błędną (dotyczy zadań zamkniętych z jedną prawidłową odpowiedzią).

13. Uczeń otrzymuje 0 pkt jeżeli podane w odpowiedzi informacje świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienie i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi.
14. Uczeń nie powinien opuszczać sali konkursowej przed upływem określonego czasu, chyba że skończył rozwiązywać arkusz konkursowy.
15. W sytuacjach wymagających wyjścia z sali konkursowej uczeń poprzez podniesienie ręki zgłasza taką chęć i opuszcza salę pod opieką jednego z członków komisji. Fakt ten zostaje odnotowany w protokole przebiegu danego etapu konkursu (dotyczy etapu powiatowego i wojewódzkiego).

V. Tryb odwoławczy

1. Po każdym etapie uczeń wraz z nauczycielem lub rodzicem/opiekunem prawnym ma prawo wglądu do pracy. Praca z etapu wojewódzkiego będzie udostępniona po uprzednim zeskanowaniu i może być oglądana tylko raz. Uczeń ma prawo sfotografować swoją pracę.
2. Szczegóły dotyczące trybu odwoławczego zostały określone w Regulaminie ogólnym konkursów przedmiotowych dla gimnazjów województwa świętokrzyskiego w roku szkolnym 2016/2017.

VI. Wykaz literatury dla ucznia i nauczyciela

1. Literatura podstawowa – etap szkolny, powiatowy i wojewódzki:

- 1.1 Podręczniki szkolne i zeszyty ćwiczeń do biologii (klasy I – III), dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN z uwzględnieniem zadań i pytań o charakterze problemowym.
- 1.2 Aleksandrowicz R.: Mały atlas anatomiczny. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2006 (nie obowiązują nazwy łacińskie).
- 1.3 Müller J., Palka L., Stawiński W.: Obserwacje i doświadczenia w nauczaniu biologii. Fizjologia roślin. Warszawa: WSiP, 1988.
- 1.4 Müller J., Palka L., Stawiński W.: Obserwacje i doświadczenia w nauczaniu biologii. Fizjologia zwierząt. Warszawa: WSiP, 1992.
- 1.5 Senddecka Z., Szedzianis E., Wierbiłowicz E.: Biologia. Vademecum. Egzamin gimnazjalny 2011. OPERON.
- 1.6 Buchcic E., Nowak L., Żeber – Dzikowska I., Piotrowska G.: Bilet do gimnazjum. Zakład wydawniczy SFS, Kielce, 2002
- 1.7 Campbell N.A. i inni – Biologia. Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2013.
- 1.8 Głuch W. – Biologia. Słownik Encyklopedyczny. Wyd. Europa, Wrocław 2007.
- 1.9 Göbel P. – Sekrety Ziemi. Wyd. Reader's Digest, Warszawa 2004.

- 1.10 Gut M., Kapusta J, Kapusta P. – Encyklopedia Natury. Wyd. Dragon, Bielsko – Biała 2013.
- 1.11 Kamiński W., Krzyściak– Kosińska R., Kosiński M., Przybyłowicz Ł. – Atlas przyrody. Wyd. Dragon, Bielsko – Biała 2014.
- 1.12 Łabno G. – Ilustrowana Encyklopedia Ekologia. Wyd. Europa, Wrocław 2010.
- 1.13 Poziomek U., Sielatycka M.: Biologia w gimnazjum. Doświadczenia. Karty pracy. Instrukcje do kart pracy. WSiP, Warszawa 2010
- 1.14 Pyłka – Gutowska E., Jastrzębska E. – Biologia w pytaniach i odpowiedziach. Repetytorium maturzysty. Wyd. MAC Kielce 2006.
- 1.15 Rożek T.: Nauka po prostu. Wywiady z wybitnymi. Wydawca Demart, Warszawa, 2012.
- 1.16 Strzałko J., Mossor – Pietraszewska T. – Kompendium wiedzy ekologii. Wyd. PWN, Warszawa 2006.
- 1.17 VanCleave J.: Biologia dla każdego dziecka. 101 ciekawych doświadczeń. WSiP, Warszawa, 1993
- 1.18 Żarnowska B., Balon J., Desperak J. – Biologia i Geografia. Kompendium gimnazjalisty. Wyd. Szkolne PWN, Warszawa – Bielsko – Biała 2014.
- 1.19 Żeber – Dzikowska I., Buchcic E., Dymara J., Persona A.M.: Biologia – chemia. WSiP, Warszawa 2004

2. Propozycja literatury uzupełniającej:

- 2.1 Zawadzka D.: Przewodnik do plecaka „Poznajemy zwierzęta i rośliny lasów”. Multico, 2008.
- 2.2 Grygier U., Jancarz – Łanczkowska B., Piotrowski K.T. – Jak odkrywać i rozwijać uzdolnienia przyrodnicze uczniów w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej. Wydawca Ośrodek Rozwoju Edukacji Warszawa 2013.
- 2.3 Tablice i słowniki biologiczne, leksykony wiedzy biologicznej.